

THỦ TƯỚNG ANH PHẢI TỪ CHỨC, VÌ MUỐN KINH TẾ TĂNG TRƯỞNG CAO NHƯNG ĐÓNG THUẾ THẤP

Nguyễn Ngọc Tú *

Về nguyên lý, chính sách thuế mang thuộc tính kinh tế - chính trị - xã hội tổng hợp, có tác động rộng khắp đến mọi hoạt động sản xuất lưu thông và dịch vụ, ảnh hưởng đến thu nhập và đời sống đông đảo quần chúng nhân dân. Do tầm ảnh hưởng lớn của chính sách thuế, khiến nhiều chính trị gia các nước phương Tây khi tranh cử thường tung chiêu bài “cắt giảm thuế” để tranh thủ sự ủng hộ của cử tri. Tuy nhiên, thực tế cũng cho thấy một số trường hợp chủ quan nóng vội cắt giảm thuế sâu, gây nhiều hệ lụy cho nền kinh tế, làm gia tăng khoảng cách giàu nghèo, gây bất bình đẳng xã hội; mặt khác còn tác động tiêu cực làm mất cân đối ngân sách, phải tăng nợ công, gây áp lực lên lạm phát.

Ông Donald Trump trong thời kỳ vận động tranh cử Tổng thống Mỹ cách đây 6 năm, với định hướng “Làm cho nước Mỹ vĩ đại trở lại”. Trong đó, có nội dung cắt giảm thuế trong nước và siết dòng vốn đầu tư ra nước ngoài, là một trong những thế mạnh giúp ông thắng cử. Trong Thông điệp liên bang hồi đầu năm 2018, ông Trump ca ngợi dự án cắt giảm thuế doanh nghiệp (từ 35% xuống 21%) là cuộc cải cách vĩ đại nhất trong lịch sử Mỹ. Trong cuộc chiến thương mại diễn ra trên toàn cầu, D.Trump đã sử dụng chính sách thuế như một công cụ hữu hiệu, nhằm điều chỉnh cán cân xuất nhập

khẩu theo hướng có lợi cho nước Mỹ.

Cùng vào khoảng thời gian này (cuối năm 2018, đầu năm 2019) sau khi trúng cử Tổng thống Pháp, Emmanuel Macron có chủ trương cắt giảm thuế thu nhập cá nhân (nhất là mức thuế suất cao) nhằm mục tiêu thúc đẩy đầu tư và tạo thêm việc làm. Hành động giảm thuế cho người có thu nhập cao là một trong những lý do khiến ông Macron bị gọi là “Tổng thống của người giàu”. Việc khôi phục chính sách thuế điều tiết mạnh vào tầng lớp giàu có đã trở thành một trong những yêu cầu cốt lõi của những người biểu tình, kéo dài trong nhiều ngày cuối năm 2018. Cuối cùng Chính phủ Pháp phải nhượng bộ, cam kết cắt giảm thuế cho người nghèo, đồng thời nâng lương tối thiểu cho người lao động.

Gần đây nhất, khi bước vào Tổng tuyển cử tại Vương quốc Anh, bà Liz Truss (lãnh đạo Đảng bảo thủ) hứa hẹn sẽ cắt giảm thuế mạnh tay, phần thiếu hụt được bù đắp bằng vay nợ. Mục tiêu cắt giảm thuế nhằm hỗ trợ cộng đồng doanh nghiệp và thúc đẩy tăng trưởng nhanh. Bà Truss tin tưởng vào nền kinh tế tăng trưởng cao nhưng thu thuế thấp. Bà khẳng định, Đảng bảo thủ của bà sẽ luôn là chính đảng của mức thuế thấp. Sau khi trở thành Thủ tướng, ngày 23/9/2022 Chính phủ của bà Truss cho công bố gói cắt giảm thuế 45 tỷ Bảng (tương đương

* Trường ĐH KD&CN Hà Nội

50,4 tỷ USD) tập trung vào các tập đoàn kinh tế và người có thu nhập cao. Ngoài ra, Chính phủ còn hỗ trợ tiền khí đốt và điện năng cho các hộ gia đình đến hết năm 2024. Việc cắt giảm thuế sâu và đột ngột, khiến dư luận lo ngại sẽ làm gia tăng nợ công và đẩy giá năng lượng tăng cao hơn ở Anh. Ngay lập tức, thị trường tăng nóng, đồng Bảng Anh mất giá hơn 3% xuống mức thấp nhất, kể từ năm 1971.

Để cứu vãn tình thế, Chính phủ mới buộc phải đảo ngược hầu hết các chính sách giảm thuế của bà Truss, đồng thời cắt giảm chi tiêu công để ổn định thị trường tài chính. Cụ thể, Chính phủ đã rút lại kế hoạch bãi bỏ mức thuế thu nhập 45% đối với những cá nhân có thu nhập từ 150000 bảng/năm, không giảm thuế suất 20% đối với những người có mức thu nhập cơ bản cho đến khi tình hình kinh tế cho phép. Trong khi đó, thuế thu nhập doanh nghiệp sẽ tăng từ 19% lên 25% vào tháng 4/2023 dù trước đó, bà Truss coi việc bãi bỏ mức tăng này là chính sách hàng đầu trong chiến dịch tranh cử. Cùng với đó, Chính phủ chỉ hỗ trợ chi phí năng lượng cho người dân trong vòng 6 tháng, thay vì 2 năm theo kế hoạch ban đầu.

Cú quay xe lịch sử đã có tác động tích cực đến thị trường tài chính khi đồng Bảng tăng trở lại, trong khi đó lãi suất trái phiếu chính phủ có phần thuyên giảm. Tuy vậy Bộ trưởng Tài chính Anh cảnh

báo, sẽ còn phải tăng thuế và cắt giảm chi tiêu công của Chính phủ trong ngắn hạn. Thừa nhận thực tế này, Thủ tướng Anh Liz Truss đã nhận trách nhiệm và xin lỗi vì những sai lầm phạm phải. “Tôi muốn hành động để giúp người dân với hóa đơn năng lượng của họ, đối phó với vấn đề thuế cao, nhưng tôi đã đi quá xa và quá nhanh” – Thủ tướng nói với Đài BBC ngày 17/10/2022.

Trong bối cảnh chịu nhiều áp lực của dư luận xã hội, cáo buộc việc cắt giảm thuế công bố trước đó là nguyên nhân khiến thị trường hỗn loạn, ngày 20/10/2022 Thủ tướng Anh tuyên bố từ chức, sau 5 tuần đảm nhiệm chức vụ. Quyết định này đưa bà Truss trở thành Thủ tướng Anh có thời gian tại nhiệm ngắn nhất trong lịch sử Anh. Bình luận về sự kiện này các chuyên gia cho rằng, về lâu dài nhu cầu chi tiêu ngân sách của các nước tư bản phát triển đòi hỏi ngày càng lớn nhằm đáp ứng mục tiêu quyền lực, kéo theo gánh nặng thuế đối với người dân sẽ có chiều hướng gia tăng. Do đó, không thể chính trị hóa nền kinh tế bằng việc đơn phương cắt giảm thuế, làm mất cân đối ngân quỹ quốc gia. Trong tiểu thuyết “Cuốn theo chiều gió” một chính trị gia Mỹ từng nói “Thuế sẽ tăng lên, bất cứ ai nói rằng thuế không tăng đều là nói dối”./.

Nhận ngày 6/12/2022

Biên tập: 6/12/2022